

AURA VALKONEN

Ilta oopperassa eli seuramatka New Yorkiin

Jacques Offenbachin (1819–1880) viimeiseksi jääneen oopperan *Hoffmannin kertomukset* (1880) voi nähdä sekä New Yorkin Metropolitan-oopperassa että Finnkinon penkeillä kotimaassa. Musiikkidraaman katsominen popkornin tuoksuisessa leffateatterissa on herkullisen outo kokemus.

Hoffmannin kertomukset kuvaa arkkityyppisen riutuvan runoilijan, Hoffmannin, neljä epäonnista rakkaustarinaa. E. T. A. Hoffmann (1776–1822) oli saksalainen romantiikan ajan monitaituri, jonka tunnetuimpiin kirjallisiin hahmoihin lukeutuvat muun muassa Nukkumatti ja Pähkinäsärkijä. *Hoffmannin kertomusten* romanssit perustuvat hänen kauhuromanttisiin kirjoituksiinsa. Oopperan nimihenkilö (tenori Vittorio Grigolo) on kuitenkin libretisti Jules Barbierin kehitelemä kuvitteellinen hahmo. Ooppera etenee kahdessa aikatasossa: kuluva hetken Hoffmann viihdyttää oluttuvan juopporemmiä tarinoinalla kolmesta rakkaudestaan samalla kun viimeisin valloitus, Stella, laulaa toisaalla Mozartin *Don Giovanni*ssa. Oopperoille tyypillinen aikatasoilla ja kaksoisrooleilla leikkittely oli Metin versiossa selkeä, ja viittaus Stellan osaan *Don Giovanni*ssa toi mieleen monet sekavina pidetyt Mozart-produktiot, joissa juonen seuraaminen on tehty lähes mahdottomaksi huonolla lavastuksella, puvustuksella ja ohjauksella.

Tarinoiden rakkauksista ensimmäinen, Olympia (sopraano Erin Morley), on täydellinen nainen, joka Hoffmannin harmiksi paljastuu mekaaniseksi nukeksi. Toinen tapaus, Antonia (sopraano Hilma Gerzmava), on eräänlainen Hoffmannin kaksoisolento: nainen, joka elää taiteelle. Kolmanneksi esitellään kurtisaani Giulietta (mezzo-sopraano Christine Rice), joka viettelee ja pettää Hoffmannin. Jokaisen rakkaustarinan laittaa alulle ja tuhoaa arkkivihollinen, useilla nimillä oopperassa esiintyvä demoninen hahmo (baritoni Thomas Hampson). Hoffmannin uskollinen seuralainen, Niklaus (mezzo-sopraano Kate Lindsey) puolestaan kulkee tämän kanssa läpi tarinoiden varoitellen rakkauden vaaroista.

Illan ehdoton tähti oli epätyypillisen housuroolin vetänyt Kate Lindsey. Niklaus on samanaikaisesti miespuolinen ystävä ja feminiininen, takaisin taiteen pariin rakkauden harharetkiltä palautteleva muusa. Roolia oli tässä versiossa laajennettu, mikä olikin Lindseyn ansiosta paikallaan. Laulajatar oli läsnä lähes jokaisessa kohtauksessa silinterihattuisena toverina tai muusana herkässä, aistikkaassa silkkikoltussaan. Finnkinon *event cinema*-formaattiin Lindsey sopi mainiosti, sillä valkokankaan

lähikuvat tekevät oikeutta lahjakkaille näyttelijöille. Samaan sarjaan kuuluvat myös aiemmin näkemäni Anna Netrebko Verdin *Macbeth*issä ja Karita Mattila Straussin *Salomessa*.

Mielikuvituksellinen lavastus leikki oopperan sisään rakennetuilla tarinoilla: välillä oltiin keskellä 1700-luvun Venetsiaa korsetteineen ja gondoleineen, toisinaan goottilaisessa linnassa kärsivine neitoineen – mukana oli jopa aavistus dekadenttia Wieniä. Intiimi ja satukirjamainen tunnelma sopi mainiosti pimeään elokuvateatteriin. Oopperan teemat, teknologian pelko ja menneen haikailu, ovat viime vuosina houkuttaneet monen lavastajan hyödyntämään muodikkaan *steampunkin* kuvastoa: rattaat, mekaaniset koneet ja zeppeliinit ovat vilisseet näyttämöllä. Siksi Bartlett Sherin perinteisen sadonomainen lavastus pirskahduksella seksikkyyttä tuntui tällä kertaa tuoreelta.

Teknologian pelkoa ei ollut havaittavissa myöskään tamperelaisissa oopperan ystäväissä, jotka selvästikin ovat otaneet omakseen *event cinema*-formaatin. Finnkino on esittänyt näitä suoria ja tallennettuja lähetyksiä kevyen musiikin konserteista, F1-kisoista, baleteista ja oopperoista vuodesta 2008 alkaen, uusimpana tulokkaana ohjatut kierrokset kuuluisiin taidegallerioihin ja museoihin. *Event cinema* onkin lähes kaikkea muuta kuin perinteistä elokuvaa. Metin oopperat ovat olleet Finnkinolla valikoimassa alusta asti, ja elokuvateattereiden yhteistyö niin Suomessa kuin muuallakin maailmassa on ollut hyödyllistä molemmille osapuolille. Vanhempi kulttuuriväki on houkuteltu popkornin tuoksuisiin elokuvateattereihin, ja vastaavasti vapaamuotoisempi ympäristö on houkutelut uutta, nuorempaa polvea oopperan pariin.

Vaikka esityspaikka on elokuvateatteri, yleisön puukeutuminen ja käytös on kuin teatteriesityksessä. Istuimissa pönötetään puvut päällä, karkkipussit eivät rapise eikä limsaa ryyistetä. Esitysten rakenne on aina samanlainen: sali-isäntä esittelee oopperan, minkä jälkeen siirrytään suoraan lähetykseen oopperatalolta, missä joku Metin tähtilaulajista esittelee myös oopperan ja haastattelee esiintyjää alussa ja väliajoilla. Oopperaesitys muistuttaa hupaisasti vanhan ajan charter-lentoa alku- ja loppuputuksineen. Suomen ja New Yorkin välinen etäisyys häviääkin tällä lennolla muutamiksi tunneiksi.